

Szőlőtermelőből népművelő, népművelőből borász

A bor emberekre, közösségekre gyakorolt jótékony hatása

Polyák Albert nyugdíjas éveiben tért vissza egy már gyermekként megismert szakmához, a szőlőtermesztéshez. Vallja, hogy a borfogyasztás kis mértékben az egészséget szolgálja, az összejövedelek a közösséget építik, s hosszútávon a települések megmaradását jelentik. Milyen borokat képzel el, hogyan látja a fiatalok borfogyasztását? Többek között erről is beszélt a korábban szakmatörténetet is évekig tanító szakember.

Negyvennégy évet dolgozott közművelődési szakemberként. Hogyan függ ez össze mostani munkájával?

A szőlőművelés és a borászat is hatással van az emberekre, sőt ennek hamarabb meglátszik az eredménye, mint a népművelésnek. Ez poénnak tűnik, de hiszem, hogy a szőlőművelés, a jó házi bor előállításának és fogyasztásának elősegítése abban a közegben, amiben most élek többféle és nem csak direkt pozitív változást generál. Tisztelnék a szorgos munkáért, a jó minőségért, a segítőkészségért, amivel egy-egy közösséget támogatok.

Hogyan lett borász?

Személyes példám is igazolja az iskolán kívüli művelődés eredményességét. Gyakorlati tapasztalattal, önképzéssel sok ismeretet el lehet sajátítani, így teljesen új tevékenység végzésére is képessé válhatunk, idős korban is. Persze ehhez kell az érdeklődés, akarni a változást, elviselni a kudarcot is. Vidéken élve könnyű kapcsolatot teremteni

jó szakemberekkel, idős gazdákkal, akiktől sokat lehet tanulni. Tiszteletre méltó szakma ez, eredete némi felhanggal Noéig eredeztethető, de az emberiség történetében legalább nyolcezer évig visszavezethető. Az ismeretségi körömben lévő termelők, borászok is kivétel nélkül rendes emberek, környezetük megbecsült tagjai, akikre érdemes odafigyelni. A mondás szerint a szőlő nem gazdát, hanem szolgát kíván, mivel folyamatosan munkát ad. Alázatot követel, de a hozott eredmény büszke, öntudatos, autonóm személyiséggé tesz.

Miért pont ezt a területet választotta?

Családunk mindig foglalkozott szőlőműveléssel, gyerekként nem mindig örömmel, de mennünk kellett karaszolni – felénk így mondják a horolást, a gyommentesítést – kötözni, kacsolni, és persze szüretelni. Házi kertünkben is volt egy pásztányi szőlő, benne gyümölcsfákkal, amit

édesapám korai halála után nekem kellett művelni. 1980-ban tagja lettem a lakiteleki szőlőtermelők szakcsoportjának, negyed hektárnyi, 600 tő kékfrankos szőlőt telepítettem. Ekkor már a szocialista rendszer engedélyezte a mellékkeresetet. A rendszerváltozást követő kárpótlás során visszavettem az erdőt, néhány hektár földet, közte gyümölcsöst és szőlőt is, s az évek során több területet is vásároltam. Autóim csomagtartójában mindig volt az aktuális mezőgazdasági munkához szükséges eszköz, például metszőolló, rossz cipő, vastagabb kabát és ha lehetett, munkaidő után néhány órát a szabadban töltöttem. Sok példát tudnék mondani amikor éppen az ilyen fizikai munka közben jött meg spontán módon az a jó gondolat, ötlet, ami az „igazi” szakmai munkát segítette, nem beszélve az így kapott lelki nyugalomról.

Hogyan hat ez a tevékenység a mindennapokra?

**Szoktuk mondani:
akinek jó bora van, annak
sok a barátja. Nálam is
több ember megfordul
esténként, hétvégeken.
Nem kapkodunk, jókat
beszélgetünk.
Nem mindig értünk egyet,
de tiszteletben tartjuk
a másik véleményét,
bizalom van köztünk.
Olykor többen is
összefutnak, szinte
közösségi szintérenként
működünk.
A közösségfejlesztés
helyi ügy, melynek az
ott élő emberek
életminőségét kell
szolgálnia. Segíteni abban,
hogy jól éljenek az adott
településen, szeressék
és ne vágyódjanak el.**

Milyen borokat készít?

Amikor nyugdíjasként komolyabban kezdtem foglalkozni a borászattal, eldöntöttem, hogy minden nap fogyasztható borokat fogok készíteni. Ma Magyarországon kétféle borkategória domináns, a kiváló minőségű, túlárzott borok és a gyenge minőségű, általam borjellegű italnak nevezett folyadék. A kettő közé kell egy minőséget és megfizethetőséget is biztosító termék. Ezt el lehet érni helyben termeléssel, feldolgozással és értékesítéssel. A minőségbiztosítást itt a közvetlen betekintethetőség garantálja: van szőlője, környezetkímélő gazdálkodás, szabályozott technológia, tisztaság stb. Az ilyen bor nem káros az egészségre.

Hogyan járul hozzá az egészséghöz a borfogyasztás?

A népművelésnek ma is egyik legfontosabb feladata az egészséges életmódra való felkészítés. Hazánkban azért alacsonyabb az átlagéletkor, mert önpusztító életmódot folytatunk. Dél-európai országokban a mértékelt ivás összefüggésben van a magas átlagéletkorról. Naponta egy-két pohár bor elfogyasztása képes csökkenteni a szív- és érrendszeri betegségek kockázatát. Elúzi a depressziót, erősíti az immunrendszert. Szébbé, elviselhetőbbé teszi az életet, annak nehézségei ellenére is. Étkezéshez kifejezetten ajánlott a jó ízek, a harmónia élvezete érdekében. A mérsékletesség a minőségre való törekvésben is megjelenik, s reményeink szerint ez az értékrendben egyaránt kialakul, majd stabilizálódik. A helyes értékrend kialakítása volt a hungarikum mozgalom fő célja szerintem, ezért vállalt benne jelentős munkát a közművelődési intézményrendszer.

Mit gondol a fiatalok borfogyasztásáról?

A fiatalság elég tág kategória. Bortúrákon gyakran találkozom fiatalokból álló kisebb-nagyobb csoportokkal. A tehetősebbek keresik az igényes helyeket és a különleges ízeket, illatokat. Borfesztiválokon, helyi terméke-

ket bemutató rendezvényeken is megjelennek. Ők főleg a könnyed, üde rozét vagy az illatos borokat keresik, mint például az Irsai Olivér, vagy a Cserszegi fűszeres.

Hogyan lehet a helyieknek megmutatni a saját értékeiket?

A közösségi ház és az ott dolgozók sokat tudnak ennek érdekében tenni. Ha az irodában, vagy kisebb nagyobb összejöveteleken van egy tál szőlő (ami nem csak a bor alapanyag, értékes gyümölcs is), már megtettük az első lépést. Kiállításmegnyitó után, rendezvények közös értékelésén is kedves gesztus a helyi bor kínálása, ajándékozása. A kínálásban szerepelhet must és murci is, ez utóbbinak is megvan a maga fogyasztó rétege.

Örvendetes, hogy a falunapok programjaiban is egyre nagyobb szerepet kapnak a helyi termelők. Ha komplex fejlesztésben gondolkodik egy szakember, akkor érdemes megszólítani a szőlészeket, borászokat, ugyanis ők a helyi tudás fontos gazdái.

Milyen jeles napok kapcsolódnak a szőlőtermesztéshez?

Vince nap, Szent Orbán napja, régi termésünnep. A szüreti felvonulás és az azt követő multság. Márton nap az újbor ünnepe. Érdeemes ezeket a hagyományokat feleleveníteni. A szakmai részt a termelők, borászok elvégzik, a hírveréshez, a koordinációhoz viszont kell a segítség. De hogy a hétköznapiaink szépek legyenek, énekeljünk olykor közösen, s legyenek a repertoárban bordalok is. A közös dalolás, nótázás jót tesz a léleknek, valamint csoportképző ereje van. Hamvas Béla mondja: a bor lényegét akkor tárja fel, ha közösségben isszák. Kívánja a társaságot, és a társaság is a jó bort.

POLYÁK ALBERT

Földműves, címzetes főiskolai tanár. Klubvezetőként dolgozott Lakiteleken, művelődési ház igazgató volt Tiszaalpáron, majd járási – városi művelődési központ igazgató Tiszakécskén. 1992-től a Bács-Kiskun Megyei Közművelődési Intézet főtanácsosa, 2012-től az NMI szakmai igazgatója, 2014-2015-ben megbízott főigazgató. Közművelődési és felnőttképzési szakértő. Szakmai folyóiratokban, önálló füzetekben jelentek meg írásai.